

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Університет Ауреля Влайку (Румунія)
Університет «Лучіана Блага» (Румунія)
Центральна бібліотека Болгарської
Академії наук (Болгарія)
Коледж Санта-Фе (США)
Державний університет Сан-Паулу (Бразилія)
Університет Метрополітен Лондон (Великобританія)
Національний університет «Одеська політехніка» (м. Одеса)
Західноукраїнський національний університет (м. Тернопіль)
Державний архів Полтавської області
Центральна бібліотека Полтавської міської територіальної громади

Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи

**МАТЕРІАЛИ
X МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
25 листопада 2025 року**

Полтава

Отже, вебсайт виконує значущу соціальну функцію посередника між бібліотечною установою та її користувачами. Він забезпечує спрощений доступ до інформаційних ресурсів, сприяє інтелектуальному розвитку та формуванню духовної культури особистості, водночас виконуючи ці завдання на рівні з фундаментальною підготовкою висококваліфікованого фахівця.

Джерела та література

1. Айвазян О. Б., Костров Ю. В. Вебсайт бібліотеки як засіб ефективної взаємодії з користувачем. *Бібліотека в системі соціалізації особистості та соціального розвитку громад*: матеріали обл. наук-практ. конф. (м. Хмельницький, 25 верес. 2019 р.) / Упр. культури, національностей, релігій та туризму Хмельниц. облдержадмін., Хмельниц. ОУНБ. Хмельницький: Стрихар А. М., 2019. С. 12–17.

2. Бережна К. С. Web-сайт як джерело доступу користувачів до інформаційних ресурсів бібліотеки. *Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука*: зб. наук. пр. Харків : ХДУХТ, 2016. С. 19–21.

3. Бондаренко В. Бібліотечне інтернет-обслуговування: стан та перспективи: монографія. Київ : НБУВ, 2016. 273 с.

Руслана Лугова

Науковий керівник – викладачка Чиркова М. Ю.

м. Полтава

ВПЛИВ БІБЛІОТЕК НА ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ КОМУНІКАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Інформаційну культуру сучасного українського суспільства й окремої особистості доцільно розглядати в кількох вимірах: технологічному, соціальному, освітньому, моральному, правовому, організаційному тощо. Така різнобічність тлумачення поняття зумовлена багатогранністю цього феномену,

багатоманітністю наукових підходів та різноманітністю сутнісних характеристик, покладених у його основу [1, с. 28].

Під інформаційною культурою розуміють систему знань, умінь, цінностей і поведінкових моделей, що забезпечують ефективне використання інформації у професійній, навчальній і повсякденній діяльності людини. До структури інформаційної культури входять такі основні компоненти, як інформаційна грамотність (здатність знаходити, аналізувати, оцінювати й ефективно використовувати інформацію); медіаграмотність (уміння критично сприймати повідомлення та розпізнавати маніпуляції); цифрова компетентність (володіння сучасними ІКТ); етико-правова культура (дотримання норм авторського права, інформаційної безпеки, приватності).

Формування інформаційної культури є важливою складовою освітнього процесу, однак її успішний розвиток також значною мірою залежить від діяльності культурно-просвітницьких інституцій, насамперед бібліотек, які виступають посередниками між людиною та інформаційним середовищем.

У контексті глобалізаційних процесів, що охоплюють інформаційний простір, формування інформаційної культури молоді набуває особливої актуальності. Під поняттям «молодь» розуміємо передусім студентську та учнівську молодь, яка є найактивнішим споживачем цифрових технологій та учасником освітньо-інформаційних процесів. Щодня людина стикається з тисячами повідомлень у медіа, соціальних мережах та месенджерах. Для молоді, яка є найактивнішим споживачем цифрового контенту, це створює нові горизонти знань та інтересів. Хоча цифрове середовище, попри свої переваги, не гарантує якісного засвоєння інформації та формування інформаційної культури. Поряд із розширенням доступу до інформаційних ресурсів спостерігається явище інформаційної нерівності – різниця між тими, хто вміє ефективно працювати з інформацією, і тими, хто не має таких навичок. Водночас виникають серйозні ризики, такі, як соціальні небезпеки: кібербулінг, фішинг, спам, інтернет залежність, розрив між реальним «я» та онлайн-образом

[3]. До цього додається проблема дезінформації та маніпуляцій у цифровому просторі, що формують спотворену картину світу, особливо серед молоді, яка часто не володіє достатнім рівнем критичного мислення. У таких умовах постає потреба у створенні нових освітніх і культурних практик, здатних сформувати у молоді вміння працювати з інформацією на глибшому рівні: аналізувати, порівнювати, перевіряти факти, оцінювати достовірність джерел. Вирішальну роль у цьому процесі повинні відігравати бібліотеки як відкриті, інклюзивні центри розвитку інформаційної грамотності та медіакультури [4, с. 25].

У сучасному інформаційному просторі бібліотека перестає бути просто місцем зберігання книг і стає справжнім освітньо-комунікаційним хабом, який допомагає молоді навчитися орієнтуватися у світі даних, медіа та цифрових технологій. Згідно з аналітичним оглядом китайської дослідниці Liu Ziqian (Лю Цзицян) та її співавторів з Сичуанського університету, Yun Pei (Юнь Пей), Ying Liu (Ін Лю) та Zhang Bing (Чжан Бінг) «The Role of Public Libraries in Digital Media Literacy: Fostering Critical Thinking and Online Safety Among Youth» («Роль публічних бібліотек у цифровій медіаграмотності: розвиток критичного мислення та безпека в Інтернеті серед молоді», *переклад автора*), публічні бібліотеки відіграють ключову роль у розвитку цифрової грамотності, етичного ставлення до інформації та безпечної поведінки в інтернеті серед молоді [3].

Одним із основних напрямів діяльності бібліотек є інформаційно-освітня: організація тренінгів, майстер-класів, тематичних заходів, що сприяють розвитку навичок пошуку, оцінки та використання інформації. Наприклад, дослідження IFLA «How libraries for children and young adults are supporting development by providing access to information» («Як бібліотеки для дітей та молоді сприяють розвитку, надаючи доступ до інформації», *переклад автора*), що бібліотеки по всьому світу активно впроваджують ігрові технології та адаптовані цифрові навчальні модулі, щоб підвищити залученість молоді до процесу навчання інформаційної грамотності. Молодь таким чином переходить

від пасивного споживання контенту до активного, критичного ставлення до нього. Формування інформаційної культури молоді безпосередньо впливає на якість документно-інформаційних комунікацій у суспільстві, адже саме молоде покоління стає основним учасником створення, обміну та використання документованої інформації. Розвинена інформаційна культура забезпечує ефективну циркуляцію знань, сприяє збереженню документальної спадщини та інтеграції українського контенту у глобальний інформаційний простір [2].

Крім освітньої, бібліотека має соціокультурну функцію, тому що перетворюється на простір зустрічі, спільної діяльності, дискусій і творчості. У вищевказаному дослідженні наголошується, що бібліотеки забезпечують рівний доступ до інформації, підтримують самостійність користувача і створюють безпечне середовище для розвитку. Саме такі простори допомагають молодому поколінню не лише здобувати навички, але й формувати власну ідентичність, громадянську позицію, культурну активність [2].

Роль бібліотеки в сучасному комунікаційному просторі є багатовимірною: вона не лише надає доступ до інформації та знань, але й навчає, спрямовує на саморозвиток і мотивує молодь до формування власної інформаційної культури. У добу глобалізації, коли інформація стала потужним ресурсом, бібліотека виступає одним із провідних інструментів формування інформаційної культури молоді. Вона є важливою інституцією, що поєднує традиції та інновації, забезпечує доступ до достовірної інформації, розвиває критичне мислення й цифрову грамотність. Її діяльність спрямована не лише на збереження культурної спадщини, а й на виховання покоління, здатного відповідально діяти в інформаційному середовищі.

Отже, сучасна бібліотека стає не лише посередником між людиною та знаннями, а ключовим агентом соціокультурних змін, який формує фундамент для сталого розвитку держави у XXI столітті. Для України розвиток бібліотек, як осередків інформаційної культури молоді, є запорукою підвищення

національної конкурентоспроможності, культурної єдності та інформаційної безпеки в глобальному просторі.

Джерела та література

1. Шехавцов М. О. Формування інформаційної культури студентської молоді в умовах інформаційно-гібридної війни: дис... док. філософ.: 015 професійна освіта; 01 – освіта, педагогіка. Старобільськ, 2021. 277 с.

2. International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). «How libraries for children and young adults are supporting development by providing access to information». 2019. URL: <https://surl.li/wuiesj> (дата звернення: 03.11.2025).

3. Liu Ziqian. «The Role of Public Libraries in Digital Media Literacy: Fostering Critical Thinking and Online Safety Among Youth. Social Sciences and Humanities», Paradigm Press, 2024. URL: <https://www.paradigmpress.org/SSSH/article/view/850/728> (дата звернення: 06.11.2025).

4. UNESCO. «Media and Information Literacy: Policy and Strategy Guidelines». Paris: UNESCO, 2013. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000225606> (дата звернення: 06.11.2025).

Валерія Медяник

Науковий керівник – к.філол.н., доцентка Мізіна О. І.

м. Полтава

ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ У БІБЛІОТЕЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних реаліях цифрової трансформації суспільства бібліотеки проходять етап інтенсивного оновлення, який зачіпає всі сфери їхньої роботи: створення, зберігання, обробку, поширення та використання інформаційних ресурсів, організацію обслуговування читачів, управління бібліотечними фондами, а також комунікацію між персоналом бібліотеки й користувачами.